

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2008/104/EB

2008 m. lapkričio 19 d.

dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 137 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁽¹⁾,

pasikonsultavę su Regionų komitetu,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos⁽²⁾,

kadangi:

- (1) Šioje direktyvoje laikomasi pagrindinių teisių ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje⁽³⁾ pripažintų principų. Šia direktyva visų pirma siekiama užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi Chartijos 31 straipsnio, kuriame numatyta, kad kiekvienas darbuotojas turi teisę į saugias, jo sveikatą ir orumą atitinkančias darbo sąlygas, į tai, kad būtų apribotas maksimalus darbo laikas, teisę į dienos ir savaitės poilsį, taip pat kasmetines mokamas atostogas.
- (2) Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijos 7 punkte, *inter alia*, numatyta, kad vidaus rinkos sukūrimas turi pagerinti Europos bendrijos darbuotojų gyvenimo ir darbo sąlygas; šis procesas bus vykdomas derinant pažangą, padarytą užtikrinant tas sąlygas, visų pirma susijusias su tokiomis darbo formomis kaip darbas pagal terminuotą darbo sutartį, darbas ne visą darbo dieną, darbas per laikinojo įdarbinimo įmones ir sezoninis darbas.

- (3) 1995 m. rugsėjo 27 d. Komisija pagal Sutarties 138 straipsnio 2 dalį konsultavosi su administracija ir darbuotojais Bendrijos lygiu dėl veiksmų, kurie turi būti patvirtinti Bendrijos lygiu, susijusių su darbo laiko lankstumu ir darbuotojų užimtumo garantijomis.
- (4) Po šių konsultacijų Komisija nusprendė, kad patartina imtis Bendrijos veiksmų, ir 1996 m. balandžio 9 d. toliau konsultavosi su administracija ir darbuotojais pagal Sutarties 138 straipsnio 3 dalį dėl numatomo pasiūlymo turinio.
- (5) 1999 m. kovo 18 d. sudaryto bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas darbo sutartis preambulėje jį pasirašiusios šalys nurodė ketinančios apsvarstyti, ar reikia panašaus susitarimo dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones, ir nusprendė neįtraukti laikinųjų darbuotojų į Direktyvą dėl darbo pagal terminuotas darbo sutartis.
- (6) Pagrindinės skirtingų pramonės šakų organizacijos, t. y. Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjunga (UNICE)⁽⁴⁾, Europos įmonių su valstybiniu kapitalu centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC) 2000 m. gegužės 29 d. bendru laišku informavo Komisiją apie savo norą pradėti Sutarties 139 straipsnyje numatytą procesą. Kitu 2001 m. vasario 28 d. bendru laišku jos paprašė Komisijos pratęsti 138 straipsnio 4 dalyje nurodytą terminą vienu mėnesiu. Komisija patenkino šį prašymą ir pratęsė derybų terminą iki 2001 m. kovo 15 d.
- (7) 2001 m. gegužės 21 d. socialiniai partneriai pripažino, kad jų derybose dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones nebuvo pasiektas susitarimas.
- (8) 2005 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryba nusprendė, kad labai svarbu atnaujinti Lisabonos strategiją ir perskirstyti prioritetus, daugiausia dėmesio skiriant ekonomikos augimui bei užimtumui. Taryba patvirtino Integruotas ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo gaires (2005–2008 m.), kuriomis siekiama, *inter alia*, skatinti lankstumą, derinant jį su užimtumo garantijomis, ir mažinti darbo rinkos segmentaciją, deramai atsižvelgiant į socialinių partnerių vaidmenį.

⁽¹⁾ OL C 61, 2003 3 14, p. 124.⁽²⁾ 2002 m. lapkričio 21 d. Europos Parlamento nuomonė (OL C 25 E, 2004 1 29, p. 368), 2008 m. rugsėjo 15 d. Tarybos bendroji pozicija ir 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).⁽³⁾ OL C 303, 2007 12 14, p. 1.⁽⁴⁾ 2007 m. sausio mėn. UNICE pavadinimas buvo pakeistas į BUSINESSEUROPE.

- (9) Vadovaudamasi Komisijos komunikatu dėl socialinės darbotvarkės laikotarpiui iki 2010 m., kurią 2005 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryba palankiai įvertino, teigdama, kad ji padės pasiekti Lisabonos strategijos tikslus sustiprindama Europos socialinį modelį; Europos Vadovų Taryba pareiškė, kad naujos darbo organizavimo formos ir darbuotojams bei įmonėms skirtos įvairesnės sutartinės priemonės, labiau derinančios lankstumą su užimtumo garantijomis, padės jiems prisitaikyti. Be to, 2007 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba patvirtino sutartus bendrus darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų principus, kurie nustato lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyrą darbo rinkoje ir padeda darbuotojams bei darbdaviams pasinaudoti globalizacijos teikiamomis galimybėmis.
- (10) Europos Sąjungoje labai skiriasi darbo per laikinojo įdarbinimo įmones naudojimas ir laikinųjų darbuotojų teisinė padėtis, statusas ir darbo sąlygos.
- (11) Darbas per laikinojo įdarbinimo įmones tenkina ne tik su lankstumu susijusius įmonių poreikius, bet ir darbuotojų poreikį suderinti profesinį ir privatų gyvenimą. Tokiu būdu jis prisideda prie darbo vietų kūrimo ir dalyvavimo darbo rinkoje bei integracijos į ją.
- (12) Šia direktyva nustatoma laikinųjų darbuotojų teisinganti sistema, kuri yra nediskriminuojanti, skaidri bei proporcinga ir kurioje taip pat atsižvelgiama į darbo rinkų bei darbo santykių įvairovę.
- (13) 1991 m. birželio 25 d. Tarybos direktyvoje 91/383/EEB, pateikiančioje papildomas priemones, skatinančias gerinti terminuotuose arba laikinuose darbo santykiuose esančių darbuotojų saugą ir sveikatą darbe⁽¹⁾, nustatomos laikiniesiems darbuotojams taikomos nuostatos dėl saugos ir sveikatos.
- (14) Laikiniesiems darbuotojams turėtų būti taikomos bent tokios pagrindinės darbo ir įdarbinimo sąlygos, kurios būtų taikomos tokiems darbuotojams, jei įmonė laikinojo darbo naudotoja būtų juos įdarbinusi tai pačiai darbo vietai užimti.
- (15) Neterminuotos darbo sutartys yra bendriausia darbo santykių forma. Darbuotojų, sudariusių neterminuotą darbo sutartį su laikinojo įdarbinimo įmone, atveju ir atsižvelgiant į tokioje sutartyje numatytą specialią apsaugą, reikėtų numatyti galimybę taikyti įmoneje laikinojo darbo naudotojoje taikomų taisyklių išimtis.
- (16) Valstybės narės, siekdamos lanksčiai išspręsti su darbo rinkų bei darbo santykių įvairove susijusias problemas, gali socialiniams partneriams leisti nustatyti darbo ir įdarbinimo sąlygas, su sąlyga, kad būtų užtikrinta bendro lygio laikinųjų darbuotojų apsauga.
- (17) Be to, tam tikrais ribotais atvejais valstybės narės turėtų turėti galimybę, remiantis socialinių partnerių nacionaliniu lygiu sudarytu susitarimu ir neperžengiant ribų, nukrypti nuo vienodo požiūrio principo taikymo, jeigu užtikrinama tinkamo lygio apsauga.
- (18) Gerinant laikinųjų darbuotojų būtiniausią apsaugą, reikėtų peržiūrėti apribojimus ar draudimus, kurie galėjo būti taikomi darbuotojams per laikinojo įdarbinimo įmones. Jie gali būti pateisinami tik dėl bendrojo intereso, visų pirma susijusio su darbuotojų apsauga, darbuotojų saugos bei sveikatos reikalavimais ir poreikiu užtikrinti, kad darbo rinka veiktų tinkamai ir kad būtų užkirstas kelias pažeidimams.
- (19) Ši direktyva neturi įtakos socialinių partnerių autonomijai ir neturėtų turėti įtakos socialinių partnerių tarpusavio santykiams, įskaitant teisę derėtis dėl kolektyvinių sutarčių ir jas sudaryti pagal nacionalinę teisę ir praktiką, laikantis galiojančių Bendrijos teisės aktų.
- (20) Šios direktyvos nuostatos dėl darbuotojų per laikinojo įdarbinimo įmones taikomų apribojimų ar draudimų nepažeidžia nacionalinės teisės aktų ar praktikos, pagal kuriuos draudžiama streikuojančius darbuotojus pakeisti laikiniais darbuotojais.
- (21) Valstybės narės turėtų numatyti administracines arba teismines procedūras, užtikrinančias laikinųjų darbuotojų teisių apsaugą, ir turėtų numatyti veiksmingas, atgrasomąsias ir proporcingas sankcijas už šioje direktyvoje numatytų pareigų pažeidimus.
- (22) Ši direktyva turėtų būti įgyvendinta laikantis Sutarties nuostatų, susijusių su laisve teikti paslaugas ir įsisteigimo laisve, ir nepažeidžiant 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje⁽²⁾.

⁽¹⁾ OL L 206, 1991 7 29, p. 19.

⁽²⁾ OL L 18, 1997 1 21, p. 1.

(23) Kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. nustatyti suderintą Bendrijos lygio laikinųjų darbuotojų apsaugos sistemą, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl veiksmo masto arba poveikio to tikslo būtų geriau siekti Bendrijos lygiu, nustatant būtiniausius reikalavimus, taikomus visoje Bendrijoje, laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Bendrija gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma darbuotojams, pasirašiusiems darbo sutartį ar turintiems darbo santykių su laikinojo įdarbinimo įmone, kurie paskirti laikinai dirbti įmonėse laikinojo darbo naudotojose joms prižiūrint ir vadovaujant.

2. Ši direktyva taikoma valstybinėms ir privačioms įmonėms, kurios yra laikinojo įdarbinimo įmonės ar įmonės laikinojo darbo naudotojos, vykdančios ekonominę veiklą, neatsižvelgiant į tai, ar jos veikia siekdamos pelno.

3. Valstybės narės, pasikonsultavusios su socialiniais partneriais, gali numatyti, kad ši direktyva netaikoma darbo sutartims, sudarytoms pagal konkrečią viešą ar viešai remiamą profesinio mokymo, integracijos ar perkvalifikavimo programą, ar pagal tokią programą atsiradusiems santykiams.

2 straipsnis

Tikslas

Šios direktyvos tikslas – užtikrinti laikinųjų darbuotojų apsaugą ir pagerinti darbo per laikinojo įdarbinimo įmones kokybę užtikrinant, kad laikiniejiems darbuotojams būtų taikomas 5 straipsnyje nustatytas vienodo požiūrio principas ir kad laikinojo įdarbinimo įmonės būtų pripažintos darbdaviais, tuo pat metu atsižvelgiant į poreikį nustatyti tinkamą darbo per laikinojo įdarbinimo įmones naudojimo sistemą, siekiant veiksmingai prisidėti prie darbo vietų kūrimo ir lanksčių darbo formų plėtojimo.

3 straipsnis

Sąvokų apibrėžtys

1. Šioje direktyvoje:

- a) darbuotojas – asmuo, kurį kaip darbuotoją atitinkamoje valstybėje narėje gina nacionalinė darbo teisė;
- b) laikinojo įdarbinimo įmonė – fizinis ar juridinis asmuo, kuris pagal nacionalinę teisę sudaro darbo sutartis ar turi darbo santykių su laikiniais darbuotojais, siekiant paskirti juos laikinai dirbti įmonėje laikinojo darbo naudotojoje jai prižiūrint ir vadovaujant;
- c) laikinasis darbuotojas – darbuotojas, pasirašęs darbo sutartį ar turintis darbo santykių su laikinojo įdarbinimo įmone, kuris paskiriamas laikinai dirbti įmonėje laikinojo darbo naudotojoje jai prižiūrint ir vadovaujant;
- d) įmonė laikinojo darbo naudotoja – fizinis ar juridinis asmuo, kuriam ir kurio prižiūrimas bei vadovaujamas laikinai dirba laikinasis darbuotojas;
- e) paskyrimas – laikotarpis, kurį laikinasis darbuotojas paskirtas laikinai dirbti įmonėje laikinojo darbo naudotojoje jai prižiūrint ir vadovaujant;
- f) pagrindinės darbo ir įdarbinimo sąlygos – darbo ir įdarbinimo sąlygos, nustatytos įstatymuose, kituose teisės aktuose, kolektyvinėse sutartyse ir (arba) kitose bendro pobūdžio privalomose nuostatose, galiojančiose įmonėje laikinojo darbo naudotojoje ir susijusios su:
 - i) darbo laiko, viršvalandžių, pertraukų, poilsio laiko, naktinio darbo, atostogų ir valstybinių švenčių trukme;
 - ii) darbo užmokesčiu.

2. Ši direktyva nepažeidžia nacionalinės teisės aktuose pateikto darbo užmokesčio, darbo sutarties, darbo santykių ar darbuotojo apibrėžimo.

Valstybės narės nenustato, kad darbuotojai, darbo sutartys ar darbo santykiai nepriskiriami šios direktyvos taikymo sričiai vien dėl to, kad jie susiję su ne visą darbo dieną dirbančiais darbuotojais, pagal terminuotą darbo sutartį dirbančiais darbuotojais ar asmenimis, pasirašiusiais darbo sutartį ar turinčiais darbo santykių su laikinojo įdarbinimo įmone.

4 straipsnis

Apribojimų ar draudimų peržiūra

1. Naudojimosi darbu per laikinojo įdarbinimo įmones draudimai ar apribojimai yra pateisinami tik dėl bendrojo intereso, visų pirma susijusio su laikinųjų darbuotojų apsauga, darbuotojų sveikatos ir saugos darbe reikalavimais arba poreikiu užtikrinti, kad darbo rinka veiktų tinkamai ir kad būtų užkirstas kelias pažeidimams.

2. Ne vėliau kaip iki 2011 m. gruodžio 5 d. valstybės narės, pagal nacionalinės teisės aktus, kolektyvines sutartis ir praktiką pasikonsultavusios su socialiniais partneriais, peržiūri naudojimosi darbu per laikinojo įdarbinimo įmones apribojimus ar draudimus, kad patikrintų, ar jie yra pateisinami dėl 1 dalyje minėtų priežasčių.

3. Jei tokie apribojimai ar draudimai yra nustatyti kolektyvinėmis sutartimis, 2 dalyje nurodytą peržiūrą gali atlikti atitinkamą sutartį sudarę socialiniai partneriai.

4. 1, 2 ir 3 dalys nepažeidžia nacionalinių reikalavimų dėl laikinojo įdarbinimo įmonių registravimo, licencijavimo, sertifikavimo, finansinių garantijų ar stebėsenos.

5. Valstybės narės ne vėliau kaip iki 2011 m. gruodžio 5 d. informuoja Komisiją apie 2 ir 3 dalyse nurodytas peržiūros rezultatus.

II SKYRIUS

ĮDARBINIMO IR DARBO SĄLYGOS

5 straipsnis

Vienodo požiūrio principas

1. Laikinių darbuotojų pagrindinės darbo ir įdarbinimo sąlygos jų paskyrimo į įmonę laikinojo darbo naudotoją laikotarpiu yra bent tokios, kokios būtų taikomos, jei ta įmonė būtų juos tiesiogiai įdarbinusi tai pačiai darbo vietai užimti.

Taikant pirmą pastraipą turi būti laikomasi įmonėje laikinojo darbo naudotojoje galiojančių taisyklių dėl:

- a) nėščių moterų bei maitinančių motinų apsaugos ir vaikų bei jaunimo apsaugos; ir
- b) vienodo požiūrio į vyrus bei moteris ir bet kokių veiksmų kovojant su diskriminacija dėl lyties, rasės ar etninės kilmės, religijos, išitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos;

kurios yra nustatytos įstatymuose ir kituose teisės aktuose, kolektyvinėse sutartyse ir (arba) kitose bendro pobūdžio nuostatose.

2. Dėl darbo užmokesčio valstybės narės, pasikonsultavusios su socialiniais partneriais, gali numatyti, kad būtų taikoma 1 dalyje nustatyto principo išimtis, kai laikiniems darbuotojams, pasirašiusiems neterminuotą darbo sutartį su laikinojo įdarbinimo įmone, tarp paskyrimų mokamas darbo užmokestis.

3. Valstybės narės, pasikonsultavusios su socialiniais partneriais, gali atitinkamu lygiu ir laikydamosi valstybių narių nustatytų sąlygų jiems suteikti galimybę toliau taikyti ar sudaryti kolektyvines sutartis, kuriose, laikantis bendros laikinųjų darbuotojų apsaugos sąlygų, gali būti nustatytos priemonės, susijusios su laikinųjų darbuotojų darbo ir įdarbinimo sąlygomis, kurios gali skirtis nuo nurodytųjų 1 dalyje.

4. Jei laikiniems darbuotojams užtikrinama tinkamo lygio apsauga, valstybės narės, kuriose nėra teisinės sistemos, pagal kurią kolektyvinės sutartys galėtų būti pripažįstamos visuotinai taikytinomis, arba nėra tokios teisinės sistemos ar praktikos, pagal kurią tokių sutarčių nuostatos galėtų būti taikomos visoms panašioms įmonėms tam tikrame sektoriuje ar geografinėje vietovėje, pasikonsultavusios su socialiniais partneriais nacionaliniu lygiu ir remdamosi jų sudarytu susitarimu, gali nustatyti priemones, susijusias su pagrindinėmis darbo ir įdarbinimo sąlygomis, kurios nukrypsta nuo 1 dalyje nustatyto principo. Tokiose priemonėse gali būti numatytas laikotarpis, per kurį įgyjama teisė į vienodą požiūrį.

Šioje dalyje nurodytos priemonės turi atitikti Bendrijos teisės aktus ir būti pakankamai tikslios bei suprantamos, kad atitinkami sektoriai bei įmonės galėtų nustatyti savo pareigas bei jas vykdyti. Visų pirma valstybės narės, taikydamos 3 straipsnio 2 dalį, nustato, ar į 1 dalyje nurodytas pagrindines darbo ir įdarbinimo sąlygas įtrauktos profesinės socialinės apsaugos sistemos, įskaitant pensijų, išmokų ligos atveju, arba finansinio dalyvavimo sistemos. Tokios priemonės taip pat nepažeidžia nacionaliniu, regionų, vietos ar sektorių lygiu sudarytų susitarimų, kurie yra ne mažiau palankesni darbuotojams.

5. Vadovaudamosi nacionaline teise ir (arba) praktika, valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kad taikant šį straipsnį būtų išvengta piktnaudžiavimo ir, visų pirma, kad būtų užkirstas kelias vėlesniems paskyrimams, kuriais būtų siekiama nesilaikyti šios direktyvos nuostatų. Apie tokias priemones jos informuoja Komisiją.

6 straipsnis

Galimybės įsidarbinti, kolektyvinė infrastruktūra ir profesinis mokymas

1. Laikinieji darbuotojai informuojami apie įmonėje laikinojo darbo naudotojoje esančias laisvas darbo vietas, kad jiems būtų suteiktos tokios pačios galimybės susirasti nuolatinį darbą kaip ir kitiems tos įmonės darbuotojams. Tokia informacija gali būti teikiama bendru skelbimu, esančiu tinkamoje vietoje įmonėje, kuriai ir kurios prižiūrimi dirba laikinieji darbuotojai.

2. Valstybės narės imasi visų reikiamų veiksmų, kad užtikrintų, jog visos sąlygos, draudžiančios arba kliudančios įmonei laikinojo darbo naudotojai ir laikinajam darbuotojui sudaryti darbo sutartį ar turėti darbo santykių po to, kai baigiasi jo paskyrimas, būtų niekinės ar jas būtų galima paskelbti niekinėmis.

Ši dalis nepažeidžia nuostatų, pagal kurias laikinojo įdarbinimo įmonės gauna pagristą atlygį už įmonėms laikinojo darbo naudotojoms suteiktas paslaugas, susijusias su laikinųjų darbuotojų paskyrimu, įdarbinimu ir mokymu.

3. Laikinojo įdarbinimo įmonės neima iš darbuotojų jokių mokesčių už jų įdarbinimą įmonėje laikinojo darbo naudotojoje arba už darbo sutarties sudarymą ar darbo santykių turėjimą su įmone laikinojo darbo naudotoja pasibaigus paskyrimui toje įmonėje.

4. Nepažeidžiant 5 straipsnio 1 dalies, laikiniejiems darbuotojams suteikiama galimybė naudotis įmonėje laikinojo darbo naudotojoje esančiais patogumais ar kolektyvine infrastruktūra, ypač valgykla, vaikų priežiūros ir transporto paslaugomis, tomis pačiomis sąlygomis, kuriomis jais naudojami tiesiogiai įmonės įdarbinti darbuotojai, išskyrus atvejus, kai skirtingų sąlygų taikymas yra pateisinamas dėl objektyvių priežasčių.

5. Valstybės narės pagal savo nacionalines tradicijas ir praktiką imasi tinkamų priemonių arba skatina socialinių partnerių dialogą, kad:

- a) pagerintų laikinųjų darbuotojų galimybes naudotis laikinojo įdarbinimo įmonių mokymo ir vaikų priežiūros paslaugomis net ir laikotarpiais tarp paskyrimų, kad būtų stiprinama jų karjeros raida ir didinamas jų gebėjimas įsidarbinti;
- b) pagerintų laikinųjų darbuotojų galimybes dalyvauti įmonių laikinojo darbo naudotojų darbuotojams skirtame mokyme.

7 straipsnis

Atstovavimas laikiniejiems darbuotojams

1. Valstybių narių nustatytais sąlygomis laikinieji darbuotojai įskaičiuojami apskaičiuojant ribą, kurią viršijus laikinojo

įdarbinimo įmonėje turi būti suformuojami Bendrijos bei nacionalinėje teisėje ir kolektyvinėse sutartyse numatyti darbuotojams atstovaujantys organai.

2. Valstybės narės gali numatyti, kad jų nustatytais sąlygomis laikinieji darbuotojai būtų įskaičiuojami apskaičiuojant ribą, kurią viršijus įmonėje laikinojo darbo naudotojoje turi būti suformuojami Bendrijos bei nacionalinėje teisėje ir kolektyvinėse sutartyse numatyti darbuotojams atstovaujantys organai, tarsi tai būtų darbuotojai, įmonės laikinojo darbo naudotojos tiesiogiai įdarbinti tam pačiam laikotarpiui.

3. Valstybės narės, pasinaudojančios 2 dalyje numatyta galimybe, neprivalo įgyvendinti 1 dalies nuostatų.

8 straipsnis

Darbuotojų atstovų informavimas

Nepažeidžiant griežtesnių ir (arba) konkretesnių nacionalinių ir Bendrijos nuostatų dėl informavimo ir konsultavimosi, visų pirma 2002 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/14/EB dėl bendros darbuotojų informavimo ir konsultavimosi su jais sistemos sukūrimo Europos bendrijoje ⁽¹⁾, įmonė laikinojo darbo naudotoja, teikdama pagal nacionalinės ir Bendrijos teisės aktus įsteigtiems darbuotojams atstovaujantiems organams informaciją apie užimtumo padėtį toje įmonėje, turi pateikti tinkamą informaciją apie naudojamą laikinųjų darbuotojų paslaugomis.

III SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

9 straipsnis

Būtiniausi reikalavimai

1. Ši direktyva nepažeidžia valstybių narių teisės taikyti arba priimti darbuotojams palankesnius įstatymus ir kitus teisės aktus arba skatinti ar leisti sudaryti darbuotojams palankesnes socialinių partnerių kolektyvines sutartis.

2. Šios direktyvos įgyvendinimas jokių būdu nėra pagrįsta priežastis sumažinti bendrą darbuotojų apsaugos lygį šios direktyvos taikymo srityse. Tai nepažeidžia valstybių narių ir (arba) administracijos ir darbuotojų teisės keičiantis aplinkybėms nustatyti kitokias nei šios direktyvos priėmimo metu galiojusias teises, normines ar sutartines priemones, jei visais atvejais laikomasi šioje direktyvoje nustatytų būtiniausių reikalavimų.

⁽¹⁾ OL L 80, 2002 3 23, p. 29.

10 straipsnis**Sankcijos**

1. Valstybės narės nustato atitinkamas priemones, jeigu laikinojo įdarbinimo įmonės arba įmonės laikinojo darbo naudotojos nesilaikytų šios direktyvos. Visų pirma jos užtikrina, kad būtų nustatytos atitinkamos administracinės ar teisminės procedūros, kurios sudarytų sąlygas užtikrinti su šia direktyva susijusių pareigų vykdymą.

2. Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikomų pažeidus šią direktyvą įgyvendinančias nacionalines nuostatas, ir imasi visų būtinų priemonių, kad užtikrintų šių sankcijų taikymą. Nustatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomosios. Valstybės narės ne vėliau kaip iki 2011 m. gruodžio 5 d. praneša Komisijai apie šias nuostatas. Valstybės narės kuo greičiau praneša Komisijai apie visus vėlesnius tų nuostatų pakeitimus. Visų pirma jos užtikrina, kad darbuotojai ir (arba) jų atstovai turėtų tinkamų priemonių užtikrinti šioje direktyvoje numatytų pareigų vykdymą.

11 straipsnis**Įgyvendinimas**

1. Valstybės narės priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus šiai direktyvai įgyvendinti iki ne vėliau kaip iki 2011 m. gruodžio 5 d. arba užtikrina, kad socialiniai partneriai susitarimo būdu nustatytų būtinas nuostatas, o valstybės narės turi imtis visų būtinų priemonių, kurios sudarytų joms sąlygas bet kuriuo metu užtikrinti, kad yra pasiekiami šios direktyvos tikslai. Jos nedelsdamos praneša apie tai Komisijai.

2. Tvirtindamos tas priemones valstybės narės daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Tokios nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

12 straipsnis**Komisijos atliekama peržiūra**

Ne vėliau kaip iki 2013 m. gruodžio 5 d. Komisija, konsultuodamasi su valstybėmis narėmis ir socialiniais partneriais Bendrijos lygiu, peržiūri šios direktyvos taikymą, kad prireikus galėtų pasiūlyti būtinus pakeitimus.

13 straipsnis**Įsigaliojimas**

Ši direktyva įsigalioja jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną.

14 straipsnis**Adresatai**

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Strasbūre, 2008 m. lapkričio 19 d.

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas
H.-G. PÖTTERING

Tarybos vardu
Pirmininkas
J.-P. JOUYET